

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa A. J. i J. J.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "[...]" w Ł.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 stycznia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) nie obciąża powodów obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3) przyznaje na rzecz Adwokata M. D. ze Skarbu Państwa (Sąd Apelacyjny w (...)) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł wraz z należnym podatkiem VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie, zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym, bowiem, razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest, przecież, jego zadaniem dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powodowie, A. J. i J. J. , wskazali na przesłankę uzasadniającą jej przyjęcie z art. 398⁹ § 1 pkt.: 4) k.p.c. Wniosek ten nie odniósł skutku.

Jak wynika z utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego powołanie się przez skarżącego na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zobowiązuje do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej już przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co, w efekcie, daje podstawy do przyjęcia skargi, jako oczywiście uzasadnionej (por. postanowienia SN: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/0; z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, nie publ.). Sąd Najwyższy, natomiast, nie stanowi trzeciej instancji rozpoznającej sprawę merytorycznie, ale jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wydania zaskarżonego orzeczenia, a celem postępowania kasacyjnego, zaś, jest kontrola prawidłowości wykładni i stosowania prawa, a nie ustalanie

faktów. Formułując zaś okoliczności związane z wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniem, skarżący powinien mieć na uwadze, że jest to szczególny i samoistny wymóg formalny skargi kasacyjnej, który posiadając zagwarantowaną ustawowo autonomię, nie może sprowadzać się do bezwiednego powtórzenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W konsekwencji w rzetelnie sporządzonej skardze kasacyjnej wymagania dotyczące przedsądu oraz podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia muszą pojawić oddzielnie i autonomicznie. Tymczasem skarżący, w uzasadnieniu tej przesłanki, zaprezentowali argumentację prawną sprowadzającą się do wskazania, że Sąd Apelacyjny w (...) przy wydawaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia dopuścił się uchybień proceduralnych sprowadzających się do tego, że, w rezultacie, postępowanie apelacyjne przeprowadzono z naruszeniem art. 378 k.p.c., 328 § 2 k.p.c., 378 § 1 k.p.c., 382 k.p.c., 386 § 1 i § 4 k.p.c., 391 § 1 k.p.c., art. 102 k.p.c. - a pośrednio również art 233 § 1 i 278 k.p.c., które to naruszenia wpłynęły istotnie na treść orzeczenia i skutkowały niezasadnym oddaleniem apelacji, w szczególności, z uwagi na niedopuszczenie dowodu z dalszej opinii biegłego, który to brak, w istocie, miał skutkować „błędym orzeczeniem obarczonym rażącą niesprawiedliwością”. W dalszej kolejności skarżący wskazali na oczywiste naruszenie prawa przez Sąd II instancji i niezastosowanie art. 405 k.c., a w konsekwencji oddalenie powództwa pomimo wykazania, iż z masy majątkowej powodów nastąpiło przesunięcie majątkowe wzbogacające stronę pozwaną, Spółdzielnię Mieszkaniową „[...]” w Ł., która, jak wskazali skarżący, z obowiązku rozliczenia tej korzyści nie wywiązała się. Nadto, podkreślenia wymaga fakt, że skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie ich skargi do rozpoznania wskazali literalnie na podstawy kasacyjne tego pisma wraz z ich uzasadnieniem przedstawiając je, jako uzasadnienie powyższego wniosku.

Mając powyższe na względzie wskazać należy, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. wchodzi w rachubę wówczas, kiedy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo w sytuacji, kiedy podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to,

co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty, przy czym zaprezentowany w skardze kasacyjnej wywód prawny, na okoliczność wykazania przesłanki oczywistej zasadności, nie może sprowadzać się do polemiki z ustaleniami stanu faktycznego poczynionymi przed sądem II instancji. Niedopuszczalne jest zatem formułowanie argumentów na rzecz oczywistości skargi kasacyjnej przez wyrażenie dezaprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym. Uzasadnienie wniosku sformułowane przez skarżącego wbrew zakazowi konfrontowania przez Sąd Najwyższy oceny dowodów oraz związania ustalonymi w sprawie faktami nie prowadzi do wniosku o oczywistej zasadności skargi. Sąd Najwyższy, natomiast, nie stanowi trzeciej instancji rozpoznającej sprawę merytorycznie, ale jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wydania zaskarżonego orzeczenia, a celem postępowania kasacyjnego, zaś, jest kontrola prawidłowości wykładni i stosowania prawna, a nie ustalanie faktów. Przenosząc rozważania na grunt niniejszej sprawy należy przede wszystkim stwierdzić, że skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie ich skargi do rozpoznania wskazali literalnie na podstawy kasacyjne tego pisma wraz z ich uzasadnieniem przedstawiając je, jako uzasadnienie powyższego wniosku. Zabieg taki jest niedopuszczalny. Jak była już o tym mowa powyżej, formułując okoliczności związane z wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniem, skarżący powinien mieć na uwadze, że jest to szczególnie i samoistny wymóg formalny skargi kasacyjnej, który posiadając zagwarantowaną ustawowo autonomię, nie może sprowadzać się do bezwiednego powtórzenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W konsekwencji w rzetelnie sporządzonej skardze kasacyjnej wymagania dotyczące przedsądu oraz podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia muszą pojawić oddzielnie i autonomicznie. Dla spełnienia obowiązku określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest przedstawienie pogłębionego jurydycznie wyводу przekonującego o potrzebie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. W orzecznictwie tego Sądu przyjęto, że nie spełnia obowiązku przewidzianego w przywołanym powyżej przepisie odwołanie się przez skarżącego do uzasadnienia podstaw kasacyjnych,

które to uzasadnienie stanowi odrębny element konstrukcyjny skargi (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). W konsekwencji uszło uwagi skarżących, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania polega na wykazaniu przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., w przeciwieństwie do uzasadnienia podstaw kasacyjnych tego pisma, sprowadzającego się do wykazania błędów prawa materialnego lub procesowego wskazanych w art. 398³ k.p.c. zaskarżonego orzeczenia. Skarżący, bowiem, nie może konstruować uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania poprzez zastępowanie jednych wymogów konstrukcyjnych tego pisma innymi; przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej jest odrębnym elementem tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, którego nie można utożsamiać z wymaganiem przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (por. np.: postanowienia SN: z dnia 23 października 2002 r., IV CK 6/02, nie publ.; z dnia 29 listopada 2005 r., II CSK 102/05, nie publ.; z dnia 29 czerwca 2005 r., V CSL 5/05, nie publ.). Nie odniosły też skutku okoliczności wskazane przez skarżących tytułem wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt.: 4) k.p.c. Rozważania te są, bowiem, niedopuszczalną polemiką z ustaleniami faktycznymi Sądu II instancji, a zmierzając w kierunku kwestionowania ustaleń faktycznych, będących osnową zaskarżonego wyroku, uchylają się ostatecznie spod kontroli kasacyjnej. Zgodnie, bowiem, z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu II instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, jest niedopuszczalny (por. np.: postanowienie z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, nie publ.).

W rezultacie powyższych rozważań w przedmiocie oceny wykazania przez skarżących przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4) k.p.c. brak jest podstaw do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie przesłanka ta została przez A. J. i J. J. w sposób właściwy wykazana. Sąd Najwyższy nie dopatrył się również okoliczności, które determinowałyby nieważność postępowania, a którą to przesłankę Sąd ten bierze pod uwagę z urzędu.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

jw